

Mottagare
Tekniska nämnden

Val av insamlingssystem för fastighetsnära insamling av förpackningsavfall 2026

Förslag till beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att den fastighetsnära insamlingen från en, tvåfamiljshus samt fritidshus med stegvis utbyggnad från 2026 fram till 2027 ska ske med två (2) stycken fyrfackskärl.
Beslutet innebär även att viktbaserad avfallstaxa upphör i samband med införandet av den fastighetsnära insamlingen av avfall.
2. Tekniska nämnden avvaktar utredning hur fastighetsnära insamling i Visby, innanför murarna, ska utformas.

Sammanfattning

Fastighetsnära insamling av totalt sju (7) fraktioner ska vara infört i hela Sverige senast 1 januari 2027 enligt beslut från Regeringen 2022. Avtalet med nuvarande entreprenör för insamling av hushållsavfall upphör den 31 januari 2026. Den nya upphandlingen av insamlingsentreprenör kommer att omfatta insamlingen av hushållens rest- och matavfall samt förpackningar. Införandet och utbyggnaden av fastighetsnära insamling ska genomföras under perioden februari 2026 till och med december 2026.

Inför nämndens beslut har avfallsavdelningen beställt en konsultrapport som redogör för och nackdelar med olika insamlingssystem samt insamling på populära platser och omlastningsstation för förpackningsavfall. Tre entreprenörer som verkar i insamlingsbranschen har intervjuats om hur dessa ser på en framtida insamlingslösning. En fokusgrupp med privata avfallskunder från olika områden på Gotland har intervjuats på plats i rådhuset om hur dessa ser på den framtida insamlingen. Vidare har erfarenheter hämtats in från ett par kommuner som idag har fastighetsnära insamling i den motsvarighet som Gotland kommer att ha 2027.

Resultaten från intervjuer med entreprenörer visar på att två av entreprenörerna föredrar tvåfackslösningar och fler kärl samt att man inte väger avfallet. En av entreprenörerna anser att två fyrfackskärl är lämpligast utifrån kör- och hämtningseffektivitet. Vidare framför de att blandade kärlsammansättningar (två stycken enfacksskärl och ett fyrfacksskärl med påhängnadslåda) kommer innebära fördyrningar på grund av att det kan krävas flera olika typer av fordon och fler körningar. Vågar på fordonen har också

påverkat möjligheten att driva en effektiv insamlingsentreprenad då dessa ofta går sönder, de kräver också täta kalibreringar samt bestridanden från kunder som menar att vikterna är felaktiga. Alla framför att det kan behövas andra lösningar för Visby innanför murarna, utifrån perspektiven framkomlighet och höjd på fordonen. De framför också att flerfamiljshus kommer kräva att fordonen är av tvåfackslösning eller motsvarande.

Efter att ha intervjuat en fokusgrupp på 10 personer, se bifogat dokument, framkommer det att de flesta föredrar alternativet med två fyrfackskärl mot de andra alternativen. Avfallsavdelningen har på grund av resursbrist inte kunnat genomföra informationsmöten i Klintehamn, Visby och Hemse som planerat. Avdelningen bedömer att tillräckligt underlag för beslut kunnat hämtas in genom de olika intervjuerna och fokusgruppen.

Andra kommuner som har fastighetsnära insamling har kontaktats och samtliga föredrar två stycken fyrfackskärl.

Bedömning

Avfallsavdelningen bedömer att två (2) stycken fyrfackskärl är att föredra som insamlingssystem på Gotland för en och tvåfamiljshus samt fritidshus.

Bakgrunden till ställningstagandet är följande:

- Färre transporter krävs
  - Mindre utsläpp
  - Driftekonomiskt fördelaktigt
- Enhetligt system som är lika med andra kommuner runt om i Sverige
- Möjlighet att effektivisera insamlingen (ruttoptimering)
- Insamlingen är samlad i två kärl, lättare att sortera på plats
- Tidningar kan sorteras med denna lösning, annars kommer abonnenterna att behöva köra till en ÅVS.
- Systemet är utbyggbart för fler fraktioner i framtiden med två stycken påhängnadslådor.
- Det system som tar minst yta i anspråk hos abonnenten.

Nackdelar med förslaget.

- Nya kärl måste köpas in, investeringskostnad
- Nu befintliga kärl ska skickas till materialåtervinning
- Viktbaserad taxa upphör då det är tekniskt omöjligt att väga flerfackskärl med rest- och matavfall, tillsammans med två andra fraktioner.

Barn- och genusperspektiv – Den fastighetsnära insamlingen kommer av erfarenheter innebära att sorteringen av avfall blir bättre samt att mer

förpackningsavfall kan gå som materialåtervinning. Detta gagnar kommande generationer med ökat fokus på materialåtervinning.

Landsbygdsperspektiv – Den fastighetsnära insamlingen innebär att abonnenter på landsbygden kan sortera vid sin fastighet och slipper köra in till närmaste tätort med återvinningsstation eller återvinningscentral. Nya placeringar av sopkärl kan komma att krävas för att minska antalet dragmeter, samtidigt kommer kärlen vara försedda med tre hjul som underlättar dragning av dessa.

Ekonomisk konsekvensanalys – Införandet av fastighetsnära insamling kommer inte att kunna finansieras fullt ut från producenterna med nuvarande förordning om ersättning till kommunerna. Finansieringen kan därför behöva göras med andra medel inom Region Gotland, t.ex. höjning av avfallstaxan eller med skattefinansiering. Det minst kostsamma alternativet har valts i detta ärende.

Internhyror kommer att öka om kostnaderna för investeringarna för införandet läggs på avfallstaxan.

Kapitalkostnaden kommer att öka med flera miljoner, det är svårt att i dagsläget förutse kostnaden). Dessa kapitalkostnader kommer att vara i tio år från 2026. Finansieringsfrågan är fortfarande outredd. Detta för att förordningen om ersättning kan komma att ändras under kommande år, men i dagsläget kan den finansieras med skattemedel eller genom avfallstaxan. Investeringen är medtagen i kommande femårsplan för investeringar.

Beslutsunderlag

Bilaga – Sammanställning från fokusgrupp.

Bilaga – bild på de tre utredda insamlingssystemen.

TKF Tjänsteskrivelse 2023-11-15

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör